

Broj 119 Godina XIII 8. april/travanj 2013.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

Međunarodni aerodrom Sarajevo

NAJBOLJI NA SVIJETU U SVOJOJ KLASI

Izgradnja HE Vranduk i Una – Kostela:

EBRD odobrio tranšu kredita od 35 miliona eura

Potpisan Protokol o saradnji između BiH i Republike Srbije

Zajednički nastup na trećem tržištu velika šansa za obje zemlje

ISSN 1840-0310

9 771840 031004

Šesta godišnja zajednička konferencija o šumarstvu u BiH

Što prije usvojiti Zakon o šumama FBiH

Zakoni moraju biti usvojeni kako bi se mogli usaglašavati sa direktivama Evropske unije

U okviru sajma INTERIO u Sarajevu, 18. marta ove godine, organizovana je Šesta godišnja zajednička konferencija o šumarstvu u BiH. Organizatori konferencije bili su USAID i SIDA, FIRMA projekat, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske i Drvni klaster u BiH.

Osnovni ciljevi konferencije bili su utvrditi stanje i napredak u reformama u šumarstvu, te analizirati aktivnosti na unapređenju održivog šumarstva u BiH i razmijeniti ih sa predstavnicima institucija i kolegama iz struke, kao i ohrabriti suradnju u projektima i aktivnostima vezanim za reforme u šumarstvu, te na kraju definirati okvire projekata i buduće aktivnosti. Na dnevnom redu konferencije našli su se i Zakon o šumama u Federaciji BiH, Zakon o šumama u RS, nezakonite radnje u šumarstvu BiH, problematika provedbe EU uredbe o drvetu (EUTR) kao i prezentacija projekata proizašlih iz Šumarskog programa FBiH koje će prezentirati predstavnici USAID-a, SI-

DA-e (FIRMA projekt) i predstavnici mašinskog fakulteta u Sarajevu.

Uz posebnu pohvalu organizatoru zbog osjećaja za kandidovanje pitanja kojima se stvara povoljan poslovni ambijent za naše privrednike i otvara prostor za buduće strane investiture, Jerko Ivanković Lijanović, dopremijer FBiH i ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, istakao je probleme vezane za zakonsku regulativu u Federaciji BiH koja u ovom momentu očigledno nije u fokusu parlamentarne većine, te istakao sljedeće - **Parlamentarci u oba doma Federalnog parlamenta moraju raditi posao za koji su plaćeni i izabrani, a to je da usvoje jedan od zakona koji su predložili poslanici, ili koji je predložilo ministarstvo. Oni mogu amandmanima da poprave ovu situaciju do razine koja će biti zadovoljavajuća. Imaju ovlasti da svaki od zakona popravlja i da ih donose. Ako nemamo zakona, ne možemo usaglašavati direktive EU, odnosno nemamo rješenja za ovu izuzetno bitnu oblast za domaću privredu i naše građane.**

Osim dopremijera i ministra Ivankovića Lijanovića, na konferenciji su bili prisutni i Aziz Ćosić, savjetnik, te Danica Cigelj, pomoćnica ministra za sektor šumarstva, koja je u diskusijama posebnu pažnju posvetila problematici Zakona o šumama u FBiH, parlamentarnim procedurama i preprekama za usvajanje, te efektima, uz osvrt na kantonalne zakone o šumama.

(Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH)

Mjesec pun zanimljivih događaja

Cijenjeni privrednici i poslovni partneri,

Pred vama je novo izdanje časopisa Glasnik Privredne / Gospodarske komore FBiH, u kojem smo nastojali prezentirati vam najznačajnije aktivnosti naše Komore i druge interesantne teme.

U okviru sajma INTERIO Sarajevo organizirana je šesta godišnja zajednička konferencija o šumarstvu u BiH. Organizator konferencije su USAID i SIDA, FIRMA projekat, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS i Drveni klaster u BiH.

Uspješno je protekla i posjeta bosanskohercegovačke privredne delegacije Ujedinjenim Arapskim Emiratima i prisustvo na tri foruma u Abu Dabiju, Dubaiju i Dohi, kojom prilikom su organizirani i posebni susreti privrednika zemlje domaćina sa privrednicima bh. delegacije.

Jedna od najuspješnijih kompanija u Bosni i Hercegovini

“Elektroprivreda BH” d.d. Sarajevo je okončala pregovore sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) o finansiranju izgradnje Hidroelektrane “Vranduk” na rijeci Bosni i proširenju kapaciteta Hidroelektrane “Una-Kostel” na rijeci Uni, a ukupni kredit za ove dvije investicije iznosi cca 35 miliona eura.

Naftni sektor u FBiH čini jednu od najznačajnijih stavki zvaničnih statističkih podataka. U ovom broju prezentiramo vam pregled uvoza naftnih derivata u Federaciju BiH za 2012. godinu.

Na stranicama koje slijede dajemo i druge interesantne sadržaje.

Gost Glasnika je gosp. Ivan Veličan, direktor Međunarodnog aerodroma «Sarajevo».

Hvala vam na ukazanom povjerenju i saradnji.

POTPREDSJEDNIK P/GKFBiH
Avdo Rapa

IMPRESUM

GLASNIK

GLASNIK
Privredne/gospodarske komore
Federacije Bosne i Hercegovine
Godina XIII
April/travanj 2013.

Adresa:
Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
- za Glasnik-
Branislava Đurđeva 10/IV
71000 Sarajevo
Kontakt: info@kfbih.com

Telefoni:
033/566 300, 217 782
Faks: 033/217 783
www.kfbih.com

Priprema:
Poslovni glasnik d.o.o. Sarajevo
Marka Marulića 2
71000 Sarajevo
033 655 530
Poslovniglasniksarajevo@bih.net.ba

Potpisan Protokol o saradnji između Bosne i Hercegovine i Republike Srbije

Zajednički nastup na trećem tržištu velika šansa za obje zemlje

Delegacija BiH predvođena Mirkom Šarovićem, ministrom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) BiH, prisustvovala je konstitutivnom zasjedanju Zajedničke komisije za ekonomsku saradnju između Republike Srbije i Bosne i Hercegovine

Konstitutivno zasjedanje Komisije održano je u skladu sa članom 5. bilateralnog Sporazuma o ekonomskoj saradnji između BiH i Srbije, 18. i 19. marta 2013. godine u Beogradu. Delegacije su razmijenile informacije o ekonomskoj situaciji u obje zemlje, te stanju i perspektivama bilateralne ekonomske saradnje, sa posebnim osvrtom na mogućnost razvoja poslovnih aktivnosti u oblastima od zajedničkog interesa, a posebno u sektorima poljoprivrede, saobraćaja i komunikacija, energetike i zaštite životne sredine. Predstavnici obje zemlje pozitivno su ocijenili ukupne bilateralne odnose, te konstatovali da njihovo unapređenje doprinosi učvršćivanju stabilnosti u regionu i stvaranju uslova za bržu integraciju obje zemlje u evropske strukture, što je, u osnovi, zajednički cilj.

Potvrđena je i važnost regionalnog multilateralnog sporazuma o slobodnoj trgovini CEFTA 2006, kao značajnog oblika regionalne saradnje u procesu evropskih integracija. Također, razgovarano je o necarinskim barijerama u međusobnoj trgovini i mogućnostima za njihovo uklanjanje. Kao pozitivan primjer u tom pravcu je i potpisivanje Protokola o međusobnom priznavanju i prihvatanju dokumenata izdatih od strane akreditovanih laboratorija za vodu, dijetalne proi-

zvođe i suplemente između Ministarstva zdravlja Republike Srbije i Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH na marginama Komisije, kao i susreti ministra Šarovića sa Slavicom Đukić Dejanović, ministarkom zdravlja, i Goranom Kneževićem, ministrom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije.

Unapređenje investicija

U pogledu investicija, konstatovano je da postoje mogućnosti za unapređenje saradnje u metalnom i elektro sektoru, drvnoj i drvnoprerađivačkoj industriji, hemijskoj i farmaceutskoj industriji, tekstilnoj, kožarskoj i obućarskoj industriji, agroindustrijskom sektoru, građevinskoj, automobilskoj i namjenskoj industriji, kao i sektorima turizma i malih i srednjih preduzeća i preduzetništva. Na sastancima je dogovoreno da će podršku navedenim aktivnostima pružiti komorski sistemi dvije zemlje.

Dogovoreno je, također, da značajnu mogućnost za produblivanje i jačanje privredne saradnje predstavlja zajednički nastup na trećim tržištima, koji će se podsticati stvaranjem konzorcijuma i zajedničkim nastupima na sajamskim i dru-

gim privrednim manifestacijama. Usaglašeno je da će se modaliteti ove saradnje definisati posebnim Memorandumom o razumijevanju o ekonomskoj saradnji na trećim tržištima, čiji je Nacrt BiH uručila Srbiji.

U poljoprivredi će se nastaviti suradnja službi nadležnih za oblast veterine, bezbjednost hrane i hrane za životinje, fitosanitarnu oblast, oblast ruralnog razvoja, kao i evropske integracije. U oblasti saobraćaja razmatrani su svi vidovi saobraćaja, te je dogovoreno da bi trebalo pokrenuti aktivnosti u pogledu proširenja obima vazdušnog, dok je za oblast drumskog, dogovoreno otpočinjanje pregovora u cilju usaglašavanja bilateralnog Sporazuma o izgradnji mosta preko rijeke Drine i relevantnih graničnih prijelaza. Tokom zasjedanja Komisije dogovorena je i realizacija zasjedanja Mješovite komisije za međunarodni drumski transport, a u oblasti željezničkog saobraćaja, dogovorena je potreba za zaključivanjem Sporazuma o graničnoj kontroli.

Usmjeriti aktivnosti ka efikasnoj realizaciji

S obzirom da oblast komunikacija do sada nije bila regulisana ugovorom, obje strane izrazile su interes za zaključivanje bilateralnog Sporazuma o saradnji vezano za nju. U sektoru energetike potvrđen je interes za zajedničke aktivnosti u cilju istraživanja i korištenja hidroenergetskog potencijala srednjeg toka rijeke Drine, kao i za zajedničku izgradnju interkonektivnog dalekovoda 110 kV Ljubovija - Bratunac, za učešće u realizaciji projekta Južni tok, te za korištenje Podzemnog skladišta gasa „Banatski Dvor”. Dogovoreno je i da se ubrza procedura usaglašavanja Nacrta bilateralnog sporazuma o saradnji u oblasti zaštite životne sredine.

Zaključeno je da će aktivnosti Komisije u narednom periodu biti usmjerene na efikasnu realizaciju navedenih prijedloga za saradnju i, u tom cilju, dogovoreno je da se najmanje jedanput godišnje održavaju konsultacije na nivou kopredsjednika Komisije, a da se tromjesečno, na nivou pomoćnika dva resorna ministarstva, prati realizacija zaključaka donijetih na ovom zasjedanju, kao i sva ostala pitanja iz oblasti bilateralne ekonomske saradnje od obostranog značaja.

Sljedeće zasjedanje Komisije održaće se u Sarajevu, 2014. godine, a prve konsultacije na nivou kopredsjednika Komisije sredinom ove godine, također u Sarajevu. Paralelno sa konsultacijama, u organizaciji privrednih komora naše zemlje i Republike Srbije, organizovat će se Poslovni forum, na kome će učestvovati privredni subjekti obje zemlje. ○

Ministar Šarović u Tirani potpisao značajan ugovor s albanskim kolegom

Albanija-novo tržište za izvoz mlijeka iz BiH

Ugovor između Savjeta ministara BiH i Savjeta ministara Albanije o saradnji u području veterinarstva potpisan je 2. aprila u Tirani. Ugovor su potpisali ministar spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Mirko Šarović i ministar poljoprivrede, hrane i zaštite potrošača Albanije, Genc Rulij.

Ovim ugovorom olakšava se promet živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, uz istovremenu predanost zaštiti zdravlja životinja i javnog zdravlja kako bi se spriječilo unošenje prenosivih zaraznih bolesti životinja i po zdravlje štetnih proizvoda životinjskog porijekla, saopšteno je iz Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Šarović se sastao i sa zamjenikom premijera i ministrom ekonomije, trgovine i energetike Albanije Edmondom Haxinastom, sa kojim je razgovarao o liberalizaciji dijela trgovine u oblasti CEFTA.

Ministri su se dogovorili da intenziviraju saradnju između privrednih komora, kao i da ojačaju saradnju posjetama sajmovima u obje zemlje, a postignut je i dogovor o liberalizaciji carina za jedan broj proizvoda koji su bili na carinskom režimu. To će omogućiti izvoz proizvođačima iz BiH, pod povoljnijim uslovima, prvenstveno mlijeka i mesa u Albaniju, ističe se u saopštenju.

Izvor: eKapija

Ivan Veličan, direktor Međunarodnog aerodroma „Sarajevo,,

Najbolji na svijetu u svojoj klasi

Sa oko 400 uposlenih i prometom većim od 500.000 putnika na godinu, s više od 7.000 aviooperacija, prijevozom preko dva miliona kilograma cargo roba, a osvrnuvši se na prošlost, može se reći da je stara legenda o ptici Feniks u našem slučaju postala stvarnost, rekao je u razgovoru za Glasnik P/GKFBiH Ivan Veličan, generalni direktor Međunarodnog aerodroma „Sarajevo“

Cijeli radni vijek vezani ste za ovaj aerodrom – kažete, kerozin Vam je u krvi?

- Tako je, cijeli radni vijek, tačnije od januara 1977. godine vezan sam za Aerodrom „Sarajevo“. Tog januara, kao predstavnik Adria Airwaysa, otvaram njihovo predstavništvo na Aerodromu koje je radilo do 1992. godine. Godine 1994. kada je formirana Air Bosna, otvaram nježno predstavništvo u Zagrebu, da bi ljudi koji su izlazili iz BiH mogli jednostavnije kupiti avionske karte i kvalitetno nastaviti putovanja. To je trajalo do 1996. godine, kada je Croatia Airlines nakon rata prva pokrenula letove i iz Sarajeva, otvorio sam njihovo predstavništvo u glavnom gradu BiH i na njegovom čelu ostao do 2011. godine. Na mjesto direktora Međunarodnog aerodroma „Sarajevo“, odlukom Vlade Federacije BiH, postavljen sam u

augustu 2011. godine.

Kriza je, pazi se na svaki dinar, a avioprevoz je među najskupljim transportnim uslugama? Kako se to odrazilo na vaše poslovanje?

- Godine 2011. prevezeno je 600.000 putnika, a prošle je uslijedio pad broja putnika i aviooperacija za tri procenta. Posljedica je to, između ostalog, i problema u poslovanju BH Airlinesa i ukidanja letova mađarskog Maleva, kao i činjenice da se i Adria Airways pomalo povlači zbog krize. Dobit Aerodroma u prošloj godini iznosila je nešto preko 2,5 miliona KM, po čemu je slabija od 2011. Rezultat je to aktuelne krize ali i duga BH Airlinesa od 5,5 miliona, koji se stalno provlači kroz bilanse. Kako je Vlada stopostotni vlasnik i Aerodroma i BH Airlinesa, to nas koči, jer je sve iz iste kase.

To što je mađarska aviokompanija odustala, što više ne leti, znači da je Aerodrom imao 365 aviooperacija manje. A imali su odličan „load faktor“ – svaki dan minimum po 60 – 70 putnika. To je veliki gubitak za Aerodrom. Pokazalo se da ne slabi potražnja za letovima, već da su kompanije u krizi. Sarajevo kao grad sa oko 500.000 stanovnika, pa i šira regija, nikad u svojoj povijesti nije bilo bolje povezan sa svijetom. Sa međuslijetanjem iz Sarajeva za prijepodne ste bilo gdje u Evropi, a to znači preko Beča, Minhe- na, Ljubljane, Istanbula.... Nikada prije to nije bilo. To je jako bitno za poslovni svijet, ali i za dijasporu, uglavnom onu koja dolazi iz Amerike i Australije, Canade, jer ovi iz Evrope sve više stižu automobilima.

Planira li se povećanje broja letova uprkos problemima?

- Iako kriza nije minula, pretpostavka je da će ubuduće broj putnika, posebno u ljetnom periodu rasti. Prema ljetnom redu letenja koji počinje 28. marta a završava 31. oktobra, Turkish Airlines će letjeti 18 puta sedmično, Croatia Airlines 13. Pegasus, turski „low cost“ prevoznik, koji je ovdje odnedavno, trenutno ima pet letova sedmično, a u ljetnom redu letenja imat će ih sedam. Lufthansa, standardno, već godinama svakodnevno ima po jedan let, Austrian Airlines ima 14 sedmičnih letova za Beč, a Adria pet za Ljubljanu. Tu je i JAT koji svakodnevno leti za Beograd. U ljetnom redu letenja je i Norweigen Airlines – „low cost“, sa dva leta sedmično za Oslo i Stockholm i jednim za Kopenhagen. Germanwings pojačava letove za Njemačku – četiri puta sedmično za Keln i jednom za Stuttgart. Nedavno je u saobraćaj ušao i kuvajtski Gryphon, koji će, od maja do oktobra, letjeti tri puta sedmično prema Dohi, a uskoro stiže i novi kuvajtski prijevoznik, Kuvajt Airways, koji će u augustu i septembru imati 17 čarter letova. Dogovorili smo se i sa Wizz Airom, koji bi ovdje trebao da ima i svoju bazu. Ta mađarsko-engleska kompanija treća je u Evropi među „low costima“, i po broju putnika i po kapacitetu. Oni bi spajali Sarajevo sa Londonom, Njemačkom i Skandinavijom, a predviđaju da bi mogli imati oko 150.000 putnika godišnje.

Ipak, sve to nije dovoljno. Aerodromi su i mnogo više od putovanja?

- Aerodrom je pozitivno poslovao, između ostalog i zbog toga što su prihodi povećani dodatnim poslovima. Jedan od njih je i trgovina. Otvoren je najveći „free shop“ u regiji, investicija stranaca, koji je povećao prihode za vi-

HISTORIJSKI RAZVOJ AERODROMA

Zračni putnički promet na ovim prostorima počinje još pred Drugi svjetski rat. Godine 1930. otvara se linija Beograd - Sarajevo - Podgorica. U upotrebi su manji putnički zrakoplovi, a u tom periodu koristi se vojni aerodrom u Rajlovcu.

Po završetku Drugog svjetskog rata, od 1947. godine, ponovo se uspostavlja redovni civilni zračni promet prema Sarajevu, linijama između Sarajeva, Beograda i Zagreba.

Poslije dugogodišnjih analiza i ispitivanja pozicije budućeg aerodroma, odlučeno je da bude lociran u Sarajevskom polju, u neposrednoj blizini postojećeg travnatog aerodroma Butmir. Gradnja je počela krajem 1965. i trajala je nešto više od tri godine i 2. juna 1969. godine Aerodrom Sarajevo-Ilidža, kako se tada zvanično naziva, svečano je otvoren za civilni zračni promet.

Kandidiranjem Sarajeva za Zimske olimpijske igre 1984. (ZOI '84), javlja se potreba za proširenjem osnovnih kapaciteta Aerodroma: produženje postojeće piste, izgradnja nove paralelne rulne staze, novog terminala i objekta Službe kontrole letenja s novim kontrolnim tornjem. Pista je produžena za 150 m. Osposobljena je nova rulna staza, proširena operativna platforma. Instalirana je kompletna nova rasvjeta piste, prilaza i rulnica, nabavljena planirana R/NAV sredstva (tri VOR-a i novi ILS), i na kraju izgrađena nova funkcionalna zgrada aerodromskog terminala sa svim sadržajima koji su uobičajeni na međunarodnim aerodromima. Time se Aerodrom „Sarajevo“ svrstao u najopremljenije aerodrome u ovom dijelu Evrope.

Tokom Igara i nešto prije samog početka promet je intenziviran, tako da se dnevno obavljalo između 50 i 70 aviooperacija. Tada je prvi put sletio JAT-ov najveći putnički zrakoplov DC-10, na liniji direktno iz New Yorka. Osim toga, zabilježeno je više slijetanja velikih interkontinentalnih zrakoplova tipa L-1011-Tristar, B-707, DC-8 i niza drugih. Bitno je naglasiti da je posljednjeg dana ZOI '84 ostvaren rekordan dnevni promet: oko 14.000 putnika je otpremljeno bez ikakvog zastoja i greške u opsluživanju.

Do početka agresije na BiH promet se povećava. U tome je poseban doprinos lokalne čarter aviokompanije Air Commerce, koja je od oktobra 1991. do marta 1992. godine prevezla više od 40.000 putnika.

Od 1992. do 1995. godine Aerodrom je u funkciji UNPROFOR-a, snabdijevanja grada hranom i sanitetskim materijalom, te opreme ranjenih.

Od aprila 1996. dijelom Aerodroma upravljaju civilne vlasti BiH. Od tog momenta počinje borba za vraćanje Aerodromu „Sarajevo“ prave funkcije - civilnog zrakoplovstva. Počinje se praktično od nule.

Sarajevski aerodrom otvara se 16. augusta 1996. godine za civilni promet. Odmah Croatia Airlines uspostavlja vezu sa Zagrebom, a turska kompanija Top Air sa Istanbulom. Do kraja te godine ostvaren je promet od 26.000 putnika i bio je u BiH jedini aerodrom u funkciji civilnog zrakoplovstva. Saniraju se sve manevarske površine, tehnički objekti aerodroma i objekat kontrole letenja s kontrolnim tornjem.

Generalna rekonstrukcija aerodromske terminalne zgrade s kompletno novom tehnologijom i opremom vrhunskog kvaliteta uspješno se završava svečanim otvaranjem u martu 2001. godine.

še od 200.000 eura, a promet za više od 60 odsto u odnosu na prethodni period. Modernizirana je ugostiteljska ponuda, aktiviran nekadašnji restoran, a kapacitet proširen ljetnom baštom. U ukupnom prihodu avijacijske usluge učestvuju sa 80, a preostalih 20 odsto stiže od trgovine, parkinga...

Iza svega toga su ljudi i njihova vizija, zalaganje, trud

i profesionalnost ili bolje reći stručnost?

- Aerodrom trenutno ima 440 zaposlenih, uglavnom je riječ o visokostručnom i školovanom kadru. Međunarodni aerodrom „Sarajevo“ ima izvrstan školski centar i izuzetnu ekipu edukatora, na čelu sa Dinom Begićem, izvršnim direktorom za saobraćaj. Na obučavanju i usvajanju najsavremenijih tehničkih procedura stalno se radi. Škol-

ski centar obučava za sve poslove vezane za aerodrom: sigurnost, prihvat - otpremu aviona, kao i druga specijalizirana zanimanja vezana za rad na aerodromu.

Tehnički i ljudski resursi omogućavaju uslove za prizemljenje i najvećih aviona, a broj dana kada vremenski uslovi sprečavaju odvijanje saobraćaja je znatno smanjen. Kada je prošle godine pao veliki snijeg, Aerodrom nije radio samo jedno prijemno - cijeli grad je bio zatrpan i blokiran, a piste i ostali otvoreni aerodromski prostori bili su čisti.

Nekad je minimum vidljivosti za slijetanje bio 800 metara, sad je to smanjeno na 550 metara i ide se na dalje smanjenje, što obuhvata tehničku opremljenost i nove procedure. Na naš aerodrom mogu slijetati avioni do kapaciteta Arbusa 340, a to su interkontinentalni letovi. Ovdje se jedino ne može prizemljiti Jumbo Yet, koji na prostoru bivše Jugoslavije slijeće samo u Zagreb i Beograd.

Na osnovu ovih rezultata i ukupne situacije, može li se predvidjeti kako ubuduće?

- Maksimalno su iskorištene mogućnosti izdavanja poslovnih prostora, tu su mjenjačnica, dva automata mjenjačnice, pošta, sedam-osam *rent-a-car* agencija, nekoliko turističkih agencija, a sve kompanije koje lete iz Sarajeva imaju svoje urede. Kompletan reklamni prostor je u funkciji, a parking je proširen i moderniziran. U planu je i razvoj terminala. Kapacitet zgrade je milion putnika godišnje, a sadašnja iskorištenost je oko 60 odsto. Bivša uprava Aerodroma je potpisala predugovor za EBRD-ov kredit od 25 miliona eura, od kojih je 18 miliona trebalo biti iskorišteno za proširenje putničke zgrade, kako bi imala kapacitet dva miliona putnika, što je bilo preambiciozno i na sreću nije realizirano. Ostalih sedam miliona trebalo je ići za proširenje platforme i još neka tehnička poboljšanja. Tih sedam miliona za pomenute poslove će se obez-

bijediti iz vlastitih sredstava. Tada je bila i ambicija da sa jednom austrijskom firmom izgradi hotel na 4.500 kvadrata zemlje. Trebalo je to biti zajedničko ulaganje, napravljena je zajednička firma, Austrijanci 80 odsto, Aerodrom 20, što nije ostvareno. Da je hotel 2005. godine izgrađen, bilo bi smisla, ali danas kad u radijusu od tri kilometra ima deset hotela, više nema. Planiramo da se na toj zemlji napravi poslovni objekat - dio za upravu, dio za iznajmljivanje stranim predstavništvima. Lokacija je dobra - tu su aerodrom i parking, što je poslovnom svijetu vrlo interesantno.

Saradnja s aerodromima u BiH!

- Saradnja sa aerodromima u Tuzli i Mostaru odvija se u granicama mogućnosti i profesionalno. Mostarski Aerodrom sa više od 100.000 putnika, skoro je dostigao predratni nivo prometa. Imaju letove iz Italije i Bejruta, a kad Republika Hrvatska uđe u Evropsku uniju, bit će ih još više. Aerodrom Banja Luka, nažalost nema prometa, ali smo u stalnim komunikacijama s njima, posebno preko dobro razrađenog, već pomenutog, školskog centra, u koji dolaze i „aerodromci“ iz Dubrovnika, Splita, Podgorice...

Za kraj, koje su to nove usluge?

- Jedini privatni avion, mlaznjak u BiH posjeduje Avazov Avio trans koji će biti ponuđen komercijalno, pa će ga moći koristiti ko god želi. Aerodrom „Sarajevo“ ima svoju agenciju za prodaju karata i u sklopu ponude će imati avio taksi, upravo taj avion, sa sedam sjedišta. Njegova baza će biti ovdje, a sat letenja će koštati oko 1.600 eura. U aprilu će biti objavljena i zvanična ponuda.

Saradnja sa Komorom?

- Plaćamo članarinu, dosad nisam imao nekih posebnih kontakata, ali mi smo tu za saradnju i da pomognemo koliko možemo. ○

Tržište Ujedinjenih Arapskih Emirata i Qatara šansa za naše građevinare

Građevinski sektor direktno se oslanja na investicije i predstavlja jedan od glavnih indikatora napretka ili stagnacije društva. U predratnom periodu, ali i danas, bh. građevinarstvo je najveći izvoznik usluga iz naše zemlje

Aktuelne investicije u BiH uglavnom se odnose na nisko-gradnju i rad na autocesti, gdje se prognozira rast realizacije radova. Ukoliko sagledamo realizaciju građevinskih radova, doći ćemo do podatka da je visokogradnja u padu, te da trenutno nemamo značajnijih investicija u ovom segmentu gradnje. Stoga izgradnja hidro i termo energetske objekata, zajedno sa izgradnjom autoputa mora biti temelj za upošljavanje kapaciteta u građevinarstvu na domaćem tržištu. Plan izgradnje autoputa izvjestan je u sljedeće dvije godine, ali šta će se dalje dešavati, ne možemo osnovano prognozirati. Sve navedeno su razlozi zbog kojih su se građevinari opredijelili za istraživanje stranih tržišta.

Najavljena investicijska ulaganja na tržištu Qatara, u narednom periodu, bila su motiv da i građevinari Bosne i Hercegovine pokušaju osigurati svoju poziciju u realizaciji tih investicija, kao i da pokušaju ostvariti poslovne kontakte sa prisutnim kompanijama na qatarskom tržištu iz drugih zemalja, kako bi se osigurao zajednički nastup na

drugim tržištima. U narednih pet godina, a povodom organiziranja sportskih igara u Qataru, najavljeni su projekti u iznosu od 225 milijardi USD. Tim povodom Udruženje građevinara Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine, uputilo je Ministarstvu vanjskih poslova BiH i našoj ambasadi u Dohi, inicijativu za organiziranje bilateralnih susreta privrednika Qatara i BiH, s ciljem uspostavljanja buduće poslovne suradnje, što je naišlo na razumijevanje i podršku pomenutih institucija.

MOGUĆNOST ULAGANJA U IZGRADNJU AUTOPUTA

Uz ostvarivanje poslovnih kontakata, sa namjerom dolaska na tržište UAE i Qatara, Investicijskom fondu za razvoj (Abu Dabi) prezentiran je i projekat izgradnje autoceste u FBiH, kao mogućnost ulaganja u našu zemlju. Tako će se već na narednoj sjednici Fonda analizirati ova mogućnost.

Bh. delegacija boravila u Qataru

Političko - privredna delegacija BiH, predvođena ministrom vanjskih poslova, dr. Zlatkom Lagumdžijom, boravila je od 5. do 11. marta ove godine u Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Qataru. Delegacija na čelu sa ministrom, posjetila je Ministarstvo vanjske trgovine Abu Dabija, kao i sve druge institucije značajne za naše privrednike. Tokom posjete upriličen je i prijem delegacije kod qatarskog Emira. Ovi susreti su našim privrednicima otvorili vrata i dali dodatnu snagu u razgovorima o budućoj suradnji između dvije zemlje.

Osim toga, u periodu boravka naše delegacije u Emiratima i Qataru, održana su i tri privredna foruma u Abu Dabiju, Dubaiju i Dohi, na kojima su se sastali privrednici zemalja domaćina i bh. delegacije. Kako je inicijativa za organiziranje ovih susreta potekla od građevinskog sektora, razumljivo je da su strukturu privrednog dijela delegacije, većim dijelom, činila građevinska privredna društva iz Federacije BiH i Republike Srpske. Tako su predstavnici građevinskog sektora naše zemlje bila preduzeća Hidrogradnja Sarajevo, Inter Tešanj, Širbegović Inženjering Tuzla, Butmir Sarajevo, Džekos Sarajevo, Euro Asphalt Sarajevo, Ćosić Promex Usora, ŠF Inženjering Tuzla, GP Krajina Banja Luka, Integral Inženjering Laktaši, Projekat AD Banja Luka i drugi, dok su kompanije Umel Tuzla, Fuel Boss Zenica, Montingenergetika Tuzla, MMC Sarajevo i drugi predstavili privredna društva koja izvođe radove čeličnih konstrukcija, kao što je gradnja mostova, te izvođenje pratećih radova metalske struke na objektu (grijanje, klima i sl.)

Ispunjena očekivanja

Interes privrednika za ove susrete je bio veliki, a očekivanja su, uglavnom, išla u smjeru ostvarivanja prvih kontakata sa privrednicima sa tog područja, kao i težnja da im se osigura politička i institucionalna podrška, kako bi takvi susreti i kontakti dobili na značaju, u smislu razvijanja buduće poslovne suradnje. Mi, u Ko-

POTVRĐEN OBOSTRANI INTERES ZA SURADNJU

Ocijenjujemo važnom podršku koju su u otvaranju ovih kontakata Ministarstvo vanjskih poslova i Ambasada pružili privrednicima, smatrajući da su ovi susreti otvorili nove šanse za osiguravanje pozicije našim privrednicima na tržištima zemalja zaliva. Odziv privrednika Qatara na Privrednom forumu u Dohi posebno je bio značajan, što nam dodatno potvrđuje da postoji obostrani interes za suradnju.

mori, cijenimo da su očekivanja privrednika u tom smislu i ispunjena.

Jasno je da su investicije u UAE i Qataru značajne, ali ako gledamo perspektivno i pokušamo napraviti usporedbu, možemo konstatovati da građevinari sklapanje ugovora o izvođenju radova mogu očekivati u Qataru. Prije svega, Abu Dabi i Dubai imaju dosta gradilišta, ali je riječ o već ugovorenim poslovima, koji se završavaju. Daljnje investicije su dobrim dijelom stopirane ili ograničene, jer je veliki zamah investicija u infrastrukturu nadmašio

potražnju. Stoga će građevinske dozvole za buduću gradnju uglavnom biti usklađene sa ekonomskom opravdanošću, pokrivenu ugovorima. Ipak, to ne znači da i u ovom dijelu neće biti novih ugovaranja poslova.

U Qataru, povodom sportskih igara, koje će se održati u dogledno vrijeme, planirana su ulaganja, kako u vi-

sokogradnju, tako i u cestovnu infrastrukturu. Planirana je gradnja devet novih stadiona te renoviranje tri postojeća. U Qataru je velika tražnja za građevinskim materijalom, posebno cementom, a zbog izraženog investicionog ulaganja i povećane tražnje za građevinskim materijalom, evidentan je i rast cijena građevinskog materijala, koji je tu oko 12 puta veći nego u UAE.

Prvi koraci u realizaciji poslova

Činjenica je da naše kompanije samostalno, svaka za sebe, teško mogu ostvariti značajnije projekte na područjima ovih zemalja. Uvjeti tendera zahtijevaju referense na modernim, zahtjevnim objektima, provjeru boniteta kompanije, bankovne garancije za dobro izvršenje posla, stoga je država ta koja bi sada trebala prioritarno podržati ove kompanije za dobijanje bankovnih garancija, a privredne komore inicirati i koordinirati njihovo udruživanje u zajednički konzorcij. Ovakav pristup bi zasigurno dao puno bolje rezultate. U tom smislu, privredna društva i FBiH i RS-a već su održala inicijalni sastanak u Komori, te se opredijelila za zajednički nastup na ovim tržištima. Inicijativa i promptna aktivnost privrednika za održavanje i udruživanje u konzorcij, kako bi budući nastup na ovim tržištima polučio konkretnije rezultate, hvale je vrijedna i za očekivati je da će ovakav pristup dati dobre i željene rezultate.

Osim poslovnih foruma, u Dohi je održan sastanak i sa Asocijacijom koju čini 25 građevinskih kompanija iz Turske, koje su prisutne na tržištu Qatara. Susret je, također, ocijenjen važnim, jer su našim kompanijama ponuđene sve informacije iz "prve ruke", o načinu na koji mogu zauzeti svoju poziciju na ovom tržištu. Evidentno je da je u ovoj fazi najlakši put ugovaranje poslova (po sistemu podugovaranja) sa turskim i njemačkim kompanijama, koje su već dobile neke tendere u Qataru. Inženjerski kadar i rukovodioci građevinskim mašina su konkurentni kadrovi BiH na tim tržištima, dok je radna snaga slabo plaćena i većim dijelom se uvozi iz Kine, Pakistana...

Dženana Hodžić

Kako do sredstava?

U Centru Skenderija 29. marta zatvoren je trodnevni Sarajevski sajam građevinarstva - SAGRA, a u fokusu ovog sajma bili su energetska efikasnost, 35. sajam građevinarstva, prezentacija kafe i dani turizma...

Cilj ovog događaja bio je na jednom mjestu povezati industriju građevinskog materijala, građevinsku operativu, predstavnike svih nivoa vlasti, strane organizacije za finansijsku i tehničku podršku u implementaciji projekata energetske efikasnosti u zgradarstvu, certifikacijske kuće, banke i druge privredne subjekte, kako bi se uticalo na poboljšanje poslovne klime u građevinskom sektoru BiH.

Za 2013. godinu Evropska banka za obnovu i razvoj planira finansijsku podršku prema projektima energetske efikasnosti preko kreditnih linija komercijalnih banaka i posredstvom resornih ministarstava Federacije BiH i kantona koji putem javnih poziva dodjeljuje finansijska sredstva za implementaciju projekata energetske efikasnosti za stambene jedinice, objekte javne namjene, škole, vrtiće i javne ustanove. S tim u vezi, organizator Trećih dana energetske efikasnosti u zgradarstvu je osigurao učešće Federalnog ministarstva prostornog uređenja i Ministarstva stambene politike Kantona Sarajevo, koji direktno dodjeljuju sredstva za projekte energetske efikasnosti. Podršku u tematskom dijelu

skupa dali su Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH, Privredna/Gospodarska komora FBiH - sektor za građevinarstvo, Privredna komora Kantona Sarajevo, Evropska banka za obnovu i razvoj, FIPA, GIZ, USAID3E, UNDP, WeBSEFF, Sustainable Energy, Caritas Suisse, Ceteor, te Energies i druge organizacije koje ra-

de na promociji i implementaciji energetske efikasnosti u zgradarstvu.

Ovogodišnji Treći dani energetske efikasnosti u zgradarstvu su organizirani radi efikasnijeg protoka informacija između federalnog nivoa vlasti, stranih organizacija za finansijsku i tehničku podršku u implementaciji projekata energetske efikasnosti u zgradarstvu, privrednih subjekata iz sektora građevinske industrije i građevinske operative, te certifikacijskih kuća za oblasti energetske efikasnosti, a kako bi se uticalo na poboljšanje poslovne klime u građevinskom sektoru BiH. Za dva dana trajanja stručnog skupa, obrađeno je 19 tema iz oblasti energetske efikasnosti u zgradarstvu. Ukazano je na bitne smjernice koje se tiču legislative energetskog sektora, a prezentacijama stranih organizacija predstavljeno je šta je u proteklom periodu urađeno u provedbi pilot projekta u oblasti energetske efikasnosti. Također je ukazano na smjernice za efikasniju provedbu projekata energetske efikasnosti, te mogućnosti za lakše iznalaženje finansijskih sredstava za implementaciju projekata. Prvi dan skupa federalna ministarstva su prezentirala zakonske okvire i mogućnosti za ostvarenje finansijske podrške kod implementacije projekata energetske efikasnosti.

Prezentacije su bile prvenstveno usmjerene prema predstavnicima lokalnih zajednica FBiH i drugim privrednim subjektima. Drugi dan skupa prezentirani su projekti energetske efikasnosti implementirani od domaćih firmi, te su predstavljani pozitivni primjeri iz prakse u proizvodnji ni-

skoenergetskih kuća, a najavljena je i realizacija budućih projekata energetske efikasnosti.

Zaključak skupa je da trenutno stanje u građevinskom sektoru nije obećavajuće, jer u budućnosti se ne očekuju nove investicije za izgradnju stambenih jedinica. Također, posjećenost Sajmu bila je veoma oskudna, a broj izlagača zanemariv. Stoga se može konstatirati da je ovo bio više tematski sajam nego sajam izlagača, što je ujedno i prava slika stanja privrede BiH, gdje se duboko osjećaju posljedice recesije, posebno kada je u pitanju ulaganje u promociju vlastitog biznisa. Ukoliko pak poredimo ovaj sajam sa prethodnim, konkretno uzevši u obzir da je ovo 35. sajam građevinarstva, od prisutnih izlagača ove branše, prisutan je bio jedino IGM Visoko.

Ipak, ohrabrujuće je da su sajam podržali i ministar privrede Kantona Sarajevo i Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša, te Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva.

Na kraju je zaključeno da treba nastojati informirati javnost o značaju energetske efikasnosti u zgradarstvu. Za početak, preko Razvojne banke i grantova treba pronaći inicijalna finansijska sredstva za provedbu projekta energetske efikasnosti i na taj način smanjiti troškove u privredi. Finansijska sredstva koja su dobivena na osnovu smanjenja troškova treba preusmjeriti za implementaciju narednih projekata energetske efikasnosti, čime bi se pokrenuo građevinski sektor i industrija građevinskog materijala.

Dženana Hodžić

Federacija Bosne i Hercegovine Pregled uvoza naftnih derivata za 2012. godinu

Tabela 1

tona

Naziv	Hrvatska	Italija	Slovenija	Mađarska	Srbija	Austrija	Ostale	Ukupno
Super 100			217			1.511		1.728
BMB 98	2.068		64				49	2.181
BMB 95	94.457	17.548	3.095			2.039	60	117.199
MG	2.685		821		15	276	17	3.814
Petrolej	295		205					500
Euro. diz	279.060	101.733	8.268	25		3.192	1.849	394.127
Luel	25.460		9.587				99	35.146
Mazut	1.742	26	499		7.622		369	10.258
TNP	35.981		20	508	19			36.528
Bitum	1.502	761		1.236	5.392	2.275	25	11.191
Dr. proiz.		24	36					60
Ukupno	443.250 72,34%	120.092 19,60%	22.812 3,72%	1.769	13.048	9.293	2.468	612.732

Σ (Mađarska, Srbija, Austrija, Ostale) 26.578=4,348%

Federalno ministarstvo trgovine je u skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave isključivo nadležno za oblast trgovine. U okviru svoje nadležnosti, između ostalog, prati snabdijevanje tržišta naftnim derivatima (u daljem tekstu: n/d) po uvoznicima, vrsti, količini i zemlji uvoza n/d, kao i nabavku n/d u Federaciji BiH i iz Republike Srpske.

U priloženoj Tabeli 1 - Pregled uvoza n/d u Federaciji BiH za period od I - XII mjeseca 2012. godine, dat je prikaz realiziranog uvoza n/d po količini, vrsti n/d derivata i zemlji uvoza.

Prikaz najvećih uvoznika naftni derivata u ukupnom uvozu n/d na području Federacije BiH

Tabela 2

Uvoznik	tona	%
Holdina d.o.o. Sarajevo	262.090	42,77 %
Hifa-Oil d.o.o. Tešanj	131.965	21,54 %
Petrol BH Oil Comp. Sar.	95.216	15,54 %
Energopetrol, d.d. Sarajevo	47.909	6,72 %

U Tabeli 2 prikazan je udio najvećih uvoznika n/d u ukupnom uvozu na području Federacije BiH za period od I - XII mjeseca 2012. godine

Pregled nabavljenih količina n/d iz Republike Srpske u periodu od I - XII mjeseca 2012. godine

Tabela 3

tona

Vrsta derivata	Pregled nabavljenih količ. n/d u periodu od I - XII mjeseca 2012.
BMB-98	1.254
BMB-95	31.489
MG	0
Petrol.	0
Euro.diz.	132.943
Luel	56.859
Mazut	2.257
TNP	2.083
Bitum.	44.896
Dr. proiz.	128
Ukupno	271.909

U Tabeli 3 je dat Pregled nabavljenih količina n/d iz Republike Srpske

U 2012. godini na područje Federacije BiH uvezeno je 612.732 t n/d, što je za oko 4,13% manje nego u istom periodu prošle godine kada je uvezeno 639.111 t n/d.

Najviše n/d je uvezeno iz Hrvatske 443.250 t (72,34%), zatim slijedi Italija 120.092 t (19,60%), Slovenija 22.812 t (3,72%) itd. U poređenju sa istim periodom u 2011. godini nije došlo do promjene vezano za zemlje uvoza n/d.

Ukupno je u periodu od I - XII mjeseca 2012. godine nabavljeno iz Rafinerije Bosanski Brod ili drugog dobavljača iz RS 271.909 tona n/d, što je za oko 3,23% manje u odnosu na isti period prošle godine.

Najviše n/d je nabavljeno od Optima Grupa d.o.o. Banja Luka i to oko 90,53% (246.152 t), dok su ostale količine naftnih derivata nabavljene od firme Igin MM, Reunion d.o.o. Banja Luka, Nestro Petrol, Super Petrol Banja Luka, Niskogradnja d.o.o. Gaga-Trans Banja Luka, ODA Petrol Doboj i direktno iz Rafinerije Bosanski Brod.

(Izvor: Federalno ministarstvo trgovine)

Izgradnja HE Vranduk i Una – Kostela:

EBRD odobrio tranšu kredita od 35 miliona eura

Delegacija Javnog preduzeća Elektroprivreda BiH koju predvodi dr. Elvedin Grabovica, generalni direktor, u Londonu je uspješno okončala pregovore sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) o finansiranju izgradnje Hidroelektrane "Vranduk" na rijeci Bosni i proširenju kapaciteta Hidroelektrane "Una – Kostela" na rijeci Uni

Evropska banka za obnovu i razvoj odobrila je Javnom preduzeću Elektroprivreda BiH kredit u iznosu 35 miliona eura po veoma povoljnim uslovima.

Od odobrenog iznosa, za izgradnju HE "Vranduk" planirana su sredstva od 26 miliona eura, dok je za HE "Una Kostela" planiran iznos od devet miliona eura.

Sredstva namijenjena za izgradnju objekata će biti operativna nakon završetka propisanih procedura.

Uz dr. Elvedina Grabovicu, generalnog direktora, u delegaciji JP Elektroprivreda BiH koja je boravila u Londonu zbog pregovora sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj, bili su i mr. Amil Kamenica, izvršni direktor za kapitalne investicije, Edin Mujagić, izvršni direktor za ekonomske poslove, i Edib Bašić, direktor Jedinice za implementaciju projekata JP EPBiH.

U cilju dugoročnog snabdijevanja potrošača električnom energijom, Vlada FBiH donijela je Odluku kojom je utvrđen javni interes za izgradnju više elektroenergetskih objekata,

među kojima je izgradnja HE „Vranduk“ - prioritet.

Izgradnja HE „Vranduk“ i „Una – Kostela“ doprinjet će ukupnom smanjenju emisije CO2 i ostalih zagađujućih materija, poboljšati ukupan odnos energije proizvedene u hidro i termoelektranama JP Elektroprivreda BiH, te doprinijeti ekonomskom i privrednom razvoju Federacije BiH.

HE „Vranduk“ je locirana na rijeci Bosni, instaliranog kapaciteta 19,63 MW, sa prosječnom godišnjom proizvodnjom od 95 GWh. HE "Vranduk" je planirana kao protočno postrojenje derivacionog tipa sa više objekata koji će funkcionalno predstavljati jednu cjelinu.

JP EPBiH će s ciljem osiguranja dodatne energije iz postojećeg postrojenja „Una - Kostela“, izvršiti rekonstrukciju dijelova protočne hidroelektrane „Una- Kostela“, koja je u pogonu od 1954. godine, uz povećanje kapaciteta sa 9,4 MW na 14, 6 MW.

(www.elektroprivreda.ba)

Agencija za nadzor nad tržištem BiH u okviru svojih redovnih aktivnosti početkom marta ove godine objavila drugi broj Biltena o nesigurnim proizvodima pronađenim na tržištu BiH (www.annt.gov.ba)

Zaštita potrošača kroz ciljane (ne)kupovine

Bilten obuhvata proaktivni i reaktivni nadzor nad neprehrambenim potrošačkim proizvodima obavljan u toku 2012. godine u saradnji sa inspeksijskim organima Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko Distrikta.

GRUPE PROIZVODA KOJE SU BILE U FOKUSU PROAKTIVNOG NADZORA:

I	II	III	IV
Na osnovu Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda kontrolisani su:	Na osnovu Naredbe o bezbjednosti mašina kontrolisani su:	Na osnovu Naredbe o električnoj opremi kontrolisani su:	Na osnovu Naredbe o elektromagnetnoj kompatibilnosti kontrolisane su:
1. Dječije hodalice 2. Dječija kolica 3. Krevci za djecu 4. Igračke i proizvodi za djecu (provjera na sadržaj ftalata)	5. Kosilice za travu 6. Kružne i lančane pile 7. Ručne brusilice	8. Električne svjetiljke opšte namjene 9. Električni produžni kablovi 10. Svjetlosni lanci	11. Štedne sijalice

Objavlivanjem Biltena Agencija nastoji uticati na podizanje svijesti javnosti s ciljem povećanja sigurnosti i zaštite potrošača u Bosni i Hercegovini.

POZIV ZA PRIJAVLJIVANJE NESIGURNIH PROIZVODA

Poslovni subjekti

Prema odredbama Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, poslovni subjekti - proizvođači i distributeri su dužni da, ukoliko utvrde da proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu sa zahtjevom za opštu bezbjednost i predstavlja rizik za potrošače,

o tome odmah obavijeste Agenciju za nadzor nad tržištem BiH. Oblik i sadržaj obavještenja o opasnom proizvodu propisan je Odlukom Savjeta ministara BiH, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH" br.55/10.

Agencija za nadzor je svjesna da većini poslovnih subjekata u BiH još uvijek nedostaje stručnog znanja i organi-

zacije da u navedenim slučajevima reaguju na odgovarajući način. Stoga se Agencija za nadzor stavlja na raspolaganje poslovnim subjektima, kako bi zajednički došli do što efikasnijeg i bržeg rješenja.

Obrazac za obavještanje nadležnog organa o opasnim

proizvodima od strane proizvođača i distributera dostupan je na www.annt.gov.ba

Potrošači

Agencija takođe ima mandat da rješava prigovore potrošača koji se odnose na bezbjednost neprehrambenih proizvoda. U sadržaju prigovora potrebno je navesti opasnosti, odnosno rizike koje sporni proizvod predstavlja po bezbjednost i zdravlje potrošača, njegovu imovinu ili okolinu, jer su ti podaci ključni za dalje rješavanje prigovora.

Prigovor potrošača se može podnijeti i u elektronskoj formi, na obrascu dostupnom na internet stranici Agencije: www.annt.gov.ba.

+Prispjele prigovore Agencija rješava prema standardnim operativnim procedurama, što neizostavno uključuje i angažovanje inspekcija na entitetskim i lokalnim nivoima vlasti.

Prednosti prijavljivanja nesigurnih proizvoda:

Ako prijavite probleme onda kada oni nastanu, Agenciji za nadzor dajete pravovremeno upozorenje i omogućavate joj da:

- istraži ozbiljnost problema,
- provjeri da li problem postaje trend na tržištu,
- saraduje sa poslovnim subjektima radi otklanjanja nesigurnih proizvoda sa tržišta,
- ukoliko je potrebno, preduzme i druge mjere radi minimizacije rizika.

Tamo gdje ljudski i materijalni resursi Agencije za nadzor nailaze na ograničenja, počinje snaga potrošača.

Smatramo da dobro informisani potrošači kroz ciljane (ne)kupovine mogu doprinijeti svojoj bezbjednosti.

Stoga Agencija, sumirajući rezultate nadzora iz 2012. godine, ovim biltenom želi da vas, cijenjeni potrošači, informiše i pruži savjete koji vam mogu pomoći da prepoznate nesigurne proizvode radi postizanja većeg nivoa bezbjednosti i zaštite.

*Emir Pašić dipl.ecc,
e.pasic@kfbih.com*

Indeks obima industrijske proizvodnje u BiH za januar 2013. godine

Ukupna industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini u januaru 2013. manja je za 4,9% od prosječne mjesečne proizvodnje u baznoj 2010. godini. Proizvodnja u decembru 2012., preračunata na baznu 2010., veća je za 4,7% (u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz te godine). Proizvodnja u januaru 2013. u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2012. manja je za 3,7%, a u odnosu na proizvodnju iz decembra 2012. manja je za 9,2%. Ukupna industrijska proizvodnja u odnosu na januar 2012. godine veća je za 2%. U području vađenja ruda i kamena proizvodnja u januaru 2013. manja je za 3,1% od prosječne mjesečne proizvodnje u baznoj 2010. godini. Proizvodnja u decembru 2012. godine, preračunata na baznu 2010., veća je za 6,8% (u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz te godine). Proizvodnja u januaru 2013. u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2012. manja je za 11,7%, a u odnosu na proizvodnju iz decembra 2012. manja je za 9,3%. Industrijska proizvodnja u januaru 2013. u odnosu na januar 2012. godine manja je za 5,8%. U području prerađivačke industrije proizvodnja u januaru 2013. manja je za 11,5% od prosječne mjesečne proizvodnje u baznoj 2010. godini. Proizvodnja u decembru 2012., preračunata na baznu 2010., manja je za 3% u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz te godine. Proizvodnja u januaru u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2012. manja je za 10%, a u odnosu na proizvodnju iz decembra 2012. manja je za 8,7%. Industrijska proizvodnja u januaru 2013. u odnosu na januar 2012. godine veća je za 6,9%. U području proizvodnje i snadbijevanja električnom energijom i plinom proizvodnja u januaru 2013. Veća je za 14,5% od prosječne mjesečne proizvodnje u baznoj 2010. godini. Proizvodnja u decembru 2012., preračunata na baznu 2010., veća je za 19,7% u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz te godine. Proizvodnja u januaru 2013. u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2012. veća je za 22,5%, a u odnosu na proizvodnju iz decembra 2012. manja je za 4,3%. Ukupna industrijska proizvodnja Bosne i Hercegovine u januaru 2013. u odnosu na januar 2012. godine veća je za 2,9%.

Proizvodnja i prodaja šumskih proizvoda u BiH prema asortimanu u IV kvartalu 2012. godine

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u Bosni i Hercegovini u četvrtom kvartalu 2012. godine veća je za 3,04% u odnosu na isti period 2011. godine. Proizvodnja sortimenata četinarskih vrsta drveća povećana je za 11,75% dok je proizvodnja sortimenata lišćarskih vrsta manja za 3,83%. Proizvodnja trupaca četinarara povećana je za 9,30% dok proizvodnja trupaca lišćara bilježi pad od 4,74%. Pad proizvodnje od 2,84% bilježi se i kod ogrijevnog drveta lišćara u odnosu na četvrti kvartal 2011 god. Najveći porast

proizvodnje je kod prostornog drveta četinarara od 32,40%. Najveći pad se bilježi kod proizvodnje ostalog dugog drveta četinarara od 36,23% i ostalog grubo obrađenog drveta od 92,42%. Kod proizvodnje ostalog grubo obrađenog drveta radi se o malim količinama sortimenata čije variranje u proizvedenim količinama nema uticaja na promjene u ukupnoj proizvodnji šumskih proizvoda.

Otkup, realizacija/ direktna prodaja poljoprivrednih proizvoda u 2012. godini

U 2012. godini bilježi se povećanje vrijednosti otkupa stočnog krmnog bilja za 140,90% i žitarica za 15,67% dok se bilježi smanjenje vrijednosti otkupa povrća za 32,09%, industrijskog bilja za 11,45% i voća za 10,51% u odnosu na 2011 godinu. Povećanje vrijednosti realizacije/direktna prodaje u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu bilježi se kod žitarica za 141,06%, krompira za 49,54% i proizvoda životinja za 48,07%, dok se smanjenje vrijednosti realizacije/direktna prodaje bilježi kod povrća za 28,88% i voća za 17,39%. U ovom priopćenju date su prosječne cijene otkupa i, realizacije/direktna prodaje odabranih proizvoda poljoprivrede za 2012 godinu. Također su dati godišnji bazni indeksi cijena (2010=0) reprezentativnih poljoprivrednih proizvoda (outputa) za period 2006-2012. Zabilježen je rast cijena biljne proizvodnje za 5,40% i rast cijena stočne proizvodnje za 13,90% u 2012 godini u odnosu na cijene iz 2010 godine. Također su dati kvartalni indeksi cijena poljoprivrednih proizvoda za 2012 godinu. ○

Indeksi industrijske proizvodnje - februar/veljača 2013.

Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine u mjesecu februaru/veljači 2013. godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2012. godine manja je za 1,8%, u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za 14,1%, dok je u odnosu na januar/siječanj ove godine manja za 0,5%. Ukupna industrijska proizvodnja u periodu januar/siječanj-februar/veljača 2013. godine u odnosu na isti period 2012. godine veća je za 8,4%, u području Vađenja ruda i kame- na manja je za 6,7%, u području Prerađivačke industrije veća je za 10,9%, i u području Proizvodnje i snabdijevanja/opskrbe električnom energijom i plinom veća je za 14,7%. Premaglavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda u periodu januar/siječanj 2013. godine u odnosu na isti period 2012. godine, proizvodnja bilježi povećanje intermedijarnih proizvoda osim energije za 1,1%, energije za 12,4%, kapitalnih proizvoda za 51,0% i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 6,9%, dok je zabilježeno smanjenje trajnih proizvoda za široku potrošnju za 26,2%.

Proizvodnja i prodaja drvnih sortimenata - februar/veljača 2013.

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u periodu I - II 2013. godine u odnosu na isti period 2012. godine veća je za 56000 m³ ili 42,1 %. Proizvodnja sortimenata od četinara/četinjača veća je za 41000 m³ (82,0 %), dok je proizvodnja sortimenata od lišćara/listača veća za 16000 m³ (19,3 %). Ukupna prodaja šumskih sortimenata u periodu I - II 2013. godine u odnosu na isti period 2012. je veća za 62000 m³ (61,4%). Prodaja sortimenata od četinara/četinjača veća je za 42000 m³ (113,5 %), dok je prodaja sortimenata od lišćara/listača veća za 20000 m³ (31,2%).

Prodaja i otkup poljoprivrednih proizvoda - januar/siječanj 2013. Prodaja poljoprivrednih proizvoda na pijacama/tržnicama u FBiH - januar/siječanj 2013. godine

Prodaja poljoprivrednih proizvoda na pijacama / tržnicama u januaru/siječnju 2013. godine iznosila je 1 970 453, što predstavlja povećanje prodaje za 400 508 KM ili za 25,5% u odnosu na januar/siječanj 2012. godine. U januaru/siječnju 2013. godine učešće u ukupnoj prodaji poljoprivrednih proizvoda na pijacama/tržnicama posmatrano po grupama proizvoda bilo je sljedeće: povrće 34,3%, voće 24,5%, perad i jaja 17,7%, krompir/kumpir 7,4%, mlijeko 7,3%, med i vosak 4,3%, žita 2,7%, maslinovo ulje od maslina iz vlastite proizvodnje 0,5%, ogrjevno drvo 0,5%, grožđe 0,4%, riba 0,4%.

Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda vlastite

Proizvodnje poljoprivrednih preduzeća/poduzeća i zemljoradničkih zadruga i otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih/obiteljskih poljoprivrednih proizvođača u januaru/siječnju 2013. godine iznosila je 17 011 684 KM što je u poređenju sa januarom/siječnjem 2012. godine više za 890 590 KM ili za 5,5%. Ukupna vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda vlastite proizvodnje poljoprivrednih preduzeća/poduzeća i zemljoradničkih zadruga u januaru/siječnju 2013. godine iznosila je 9 930 005 KM, što je u poređenju sa januarom/siječnjem 2012. godine više za 478 290 KM ili za 5,1%. Ukupna vrijednost otkupa poljoprivrednih proizvoda od porodičnih/obiteljskih poljoprivrednih proizvođača u januaru/siječnju 2012. godine iznosila je 7 081 679 KM, što je u poređenju sa januarom/siječnjem 2012. godine više za 412 300 KM ili za 6,2%. ○

Stručni seminar

Izazovi i trendovi u drvnoj industriji

Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH, Asocijacija drvne industrije i šumarstva, te ECOS Institut za edukaciju su u saradnji sa Sarajevskim sajmom Centra Skenderija, 15. marta 2013. godine, a u okviru sajma INTERIO 2013, organizovali stručni seminar pod nazivom "Izazovi i trendovi u drvnoj industriji"

Na seminaru su predstavljena najnovija tehnološka rješenja u drvnoj industriji, te novi trendovi u dizajnu namještaja, kao i aktivnosti koje je potrebno poduzeti radi boljeg izvoza na tržište Evropske unije.

Seminar je namijenjen, prije svega, proizvođačima namještaja, montažne drvene gradnje, ali i ostalim proizvođačima u drvnoj industriji.

Renato Spanavello, vlasnik i šef grupacije „Spanavello“ iz Italije, jedan od predavača na seminaru, govoreći na temu „Savremene metode gradnje drvenih kuća primjenom X-LAM panela“, prisutnima je predstavio najnovija tehnološka dostignuća u oblasti drvne industrije, dok je mr. sc. Eldin Čolak, tehnički direktor kompanije „PROMO“ iz Donjeg Vakufa, govorio o gradnji niskoenergetskih kuća PROMO – koje su bosanskohercegovački proizvod za tržište EU. O nanomaterijalima u površinskoj obradi drveta predavanje je održao mr. Esed Azemović, viši asi-

stent na Mašinskom fakultetu u Sarajevu, smjer mehanička tehnologija drveta.

O novim trendovima u dizajnu namještaja, s posebnim osvrtom na nedavno održani sajam IMM Cologne 2013., govorio je Salih Teskeredžić, dizajner i profesor na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu, dok je mr. Lordan Iličić, brend menadžer u firmi „ECONOMIC“ d.o.o. Vitez, prisjećajući se pozitivnih iskustava sa sajma IMM Cologne 2013., upoznao polaznike seminara i sa brendom FRAMINI, te načinom na koji je nastao.

U završnom dijelu seminara o temi "Kako smanjiti probleme u izvozu namještaja i proizvoda drvne industrije na tržište EU-a – Aktivnosti na zadovoljenju zahtjeva uredbe EU-a Timber regulation" govorili su predavači prof. dr. Mersudin Avdibegović i Dženan Bećirović sa Šumarskog fakulteta Sarajevo.

Šemsa Alimanović

Obnovljivi izvori energije

Iskorištenost vjetra u EU 100 GW

Kapacitet instalirane energije vjetra u Evropskoj uniji je dosegao okruglu brojku od 100 GW, što je ekvivalentno električnoj energiji proizvedenoj iz 39 nuklearnih elektrana. Međutim, postoje rizici koji prijete tako naglom rastu. **- Dodavali smo po 10 gigavata svake godine da bismo dosegli tu brojku, no da li će se to i dalje nastaviti, ne mogu ništa reći. Ima više političkih nesigurnosti,** izjavio je Kristian Kjaer, predsjednik uprave Evropske asocijacije za energiju vjetra.

Industrija vjetra je kapitalno intenzivna, te nakon što su banke smanjile dospijeće kredita i povećale troškove zajmodavaca, industrija energije vjetra se suočila sa velikim izazovima. Kompanije za energiju vjetra sada traže dodatna sredstva kod dugoročnih investitora, uključujući penzione fondove i osiguranje kako bi nadoknadili nedostatak sredstava. I kriza u Evropskoj uniji koja se događa istovremeno dovodi do značajnih promjena u vladinoj politici te načinu na koji će biti utrošena novčana sredstva namijenjena obnovljivim izvorima energije. Do sada, većina instaliranih kapaciteta je na kopnu (onshore), ali ubr-

zana izgradnja vjetroelektrana na moru (offshore) brzo bi mogla udvostručiti dosadašnjih 100 GW, ako i kada se u budućnosti riješe finansijski problemi i problemi sa mrežom. Trenutno su troškovi za instalaciju offshore vjetroelektrana dvostruko skuplji nego onshore, i iznose oko 3–4 miliona eura za offshore u poređenju sa 1,2–1,4 miliona eura za one na kopnu.

Njemačka proizvodi više solarne energije nego cijela Evropa

Njemačka vlada odustala je od nuklearne energije nakon katastrofe u Fu-

kushimi prije dvije godine, zatvarajući tako 17 nuklearnih elektrana. Podrškom vlade, one se zamjenjuju obnovljivim izvorima poput sunca, vjetra i biomase. Tako je u kratkom vremenu Njemačka postala vodeće tržište solarnom energijom na svijetu. Izvještaji kažu kako je u Njemačkoj samo u avgustu prošle godine instalirano 320 MW solarnog kapaciteta. To je u konačnici više od 30 GW kapaciteta instalirane solarne snage, što Njemačku čini prvom državom koja generira toliko energije od sunca. Sada u ovoj zemlji ima više instalirane solarne energije nego u cijeloj

Evropi zajedno, izvijestili su posmatrači industrije iz nacionalne promocijske agencije za vanjsku trgovinu i promociju unutrašnjih investicija.

Solarne instalacije nastavljaju svoj rast u Njemačkoj, iako su se zakonodavci prepirali više nego što se očekivalo, oko smanjenja feed-in tarife u Njemačkoj, preko koje potrošači mogu subvencionirati troškove solarnih instalacija. Ipak, cijene solarnih panela i opreme u Njemačkoj su znatno niže nego u drugim zemljama, uglavnom zbog stanja u ekonomiji.

Pripremila: Lejla Sadić